РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ТЮЛЯЧИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

« 09 » декабря 2020 с. Тюлячи № 547

Об утверждении муниципальной Программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Тюлячинском муниципальном районе Республики Татарстан на 2021-2023 годы»

В соответствии с Законом Российской Федерации от 25 октября 1991 года № 1807-1 «О языках народов Российской Федерации», Стратегией государственной национальной политики Российской Федерации на период до 2025 года, утвержденной Указом Президента Российской Федерации от 19 декабря 2012 года № 1666, Законом Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-ХП «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан», в соответствии с постановлением Кабинета Министров от 25.10.2013 года № 794 «Об утверждении государственной программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2014-2022 годы», с постановлением Кабинета Министров от 10.09.2020 года № 821 «Об утверждении государственной программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2023-2030 годы», в целях создания условий для сохранения, изучения, развития и повышения функциональности государственных языков Республики Татарстан и других языков, Исполнительный комитет Тюлячинского муниципального района

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Утвердить муниципальную Программу «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Тюлячинском муниципальном районе на 2021-2023 годы» (далее по тексту - Программа) согласно приложению.

2. Предложить органам местного самоуправления Тюлячинского муниципального района, органам местного самоуправления сельских поселений, предприятиям, учреждениям и организациям Тюлячинского муниципального района независимо от форм собственности принять необходимые меры по выполнению Закона Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан».

3. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Руководителя Исполнительного комитета Тюлячинского муниципального района по социальным вопросам Д.С. Гиниятуллина.

Руководитель И.Х. Хамидуллин

Приложение
к постановлению
Исполнительного комитета
Тюлячинского муниципального
района Республики Татарстан
от «09» декабря 2020 № 547

Паспорт Программы

Наименование Программы	Муниципальная Программа «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Тюлячинском муниципальном районе на 2021-2023 годы» (далее - Программа)
Координатор Программы	Исполнительный комитет Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан
Основной разработчик Программы	Отдел культуры Исполнительного комитета района, муниципальное казенное учреждение «Отдел образования Исполнительного комитета Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан»
Цель Программы	Создание условий для сохранения, изучения и развития татарского, русского и других языков в Республике Татарстан
Задачи Программы	- поддержка паритетного функционирования русского и татарского языков как государственных языков Республики Татарстан; - развитие целостной системы изучения татарского и русского языков и обучения на татарском и русском языках в Тюлячинском муниципальном районе Республики Татарстан; - сохранение и развитие языков народов, проживающих в Республике Татарстан; - сохранение и развитие татарского языка за пределами республики: сотрудничество с регионами (субъектами Российской Федерации); - мониторинг и анализ этноязыковой ситуации в Тюлячинском муниципальном районе и хода реализации Программы
Сроки и этапы реализации Программы	2021-2023 годы
Объемы финансирования с распределением по годам	Общий объем финансирования Программы за счет средств бюджета Тюлячинского муниципального района составляет 15 000,0 руб. в том числе: в 2021 году – 5 000,0 рублей; в 2022 году – 5 000,0 рублей; в 2023 году – 5 000,0 рублей
Ожидаемые конечные результаты реализации Программы (индикаторы оценки результатов Программы)	К 2023 году: - доля охвата обучением и воспитанием детей татарской национальности на родном татарском языке в дошкольных образовательных организациях сохранится на уровне 85 процентов; - доля охвата обучением детей татарской национальности на родном татарском языке в общеобразовательных организациях сохранится на уровне 100 процентов; - доля охвата обучением детей русской национальности на родном русском языке в общеобразовательных организациях сохранится на уровне 100 процентов

I. Общая характеристика сферы реализации Программы, проблемы, на решение которых направлена Программа

Настоящая Программа разработана на основании Конституции Российской Федерации, Федеральных законов от 25 октября 1991 года № 1807-1 «О языках народов Российской Федерации», от 1 июня 2005 года № 53-ФЗ «О государственном языке Российской Федерации», Стратегии государственной национальной политики Российской Федерации на период до 2025 года, утвержденной Указом Президента Российской Федерации от 19 декабря 2012 года № 1666, Конституции Республики Татарстан, законов Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан» и от 12 января 2013 года № 1-ЗРТ «Об использовании татарского языка как государственного языка Республики Татарстан», а также Концепции государственной национальной политики в Республике Татарстан, утвержденной Указом Президента Республики Татарстан от 3 июля 2008 года № УП-312, в соответствии с постановлением Кабинета Министров от 25.10.2013 года № 794 «Об утверждении государственной программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2014-2022 годы», с постановлением Кабинета Министров от 10.09.2020 года № 821 «Об утверждении государственной программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2023-2030 годы».

II. Государственные языки Республики Татарстан

2.1.1. Татарский язык

Основными целями этого направления Программы являются следующие:

- изучение и развитие татарского языка как основы национальной культуры;
- формирование бережного отношения к языковым традициям;
- воспитание сознательного отношения к языку как национально-культурной ценности;
- повышение языковой культуры у учащихся;
- создание условий для изучения татарского языка 100% охватом обучения;
- внедрение новых информационных технологий обучения;
- изучение и применение коммуникативной технологии обучения;
- обеспечение образовательных учреждений педагогическими кадрами с высшим филологическим образованием для преподавания татарского языка и литературы.

2.1.2. Русский язык

Основными целями этого направления Программы являются следующие:

- создание условий для повышения грамотности владения русским языком;
- повышение уровня владения нормами русского языка, языковой грамотности и речевой культуры;
- обеспечение педагогическими кадрами для преподавания русского языка и литературы с высшим филологическим образованием.

2.2. Развитие языков представителей других народов, обучающихся в общеобразовательных учреждениях.

Основной целью этого направления Программы является обеспечение сохранения и развития языков, обучающихся в школе.

Для достижения этих целей необходимо решение следующих задач:

- создание условий для функционирования форм национально-культурной деятельности;
- способствовать сохранению и развитию языков других национальностей;
- воспитание у обучающихся толерантности и уважительного отношения к языкам, традициям других народов.

III. Механизм реализации Программы

3.1. Нормативно-правовое обеспечение

3.1.1. Федеральное законодательство:

- Конституция Российской Федерации;
- Закон Российской Федерации от 25 октября 1991 года № 1807-1 «О языках народов Российской Федерации»;
- Стратегия государственной национальной политики Российской Федерации на период до 2025 года, утвержденной Указом Президента Российской Федерации от 19 декабря 2012 года № 1666;
- Закон Российской Федерации «Об образовании».

3.1.2. Региональное законодательство:

- Конституция Республики Татарстан;
- Закон Республики Татарстан от 8 июля 1992 года № 1560-XII «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан»;
- постановление Кабинета Министров от 25.10.2013 года № 794 «Об утверждении государственной программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2014-2022 годы»;
- постановление Кабинета Министров от 10.09.2020 года № 821 «Об утверждении государственной программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2023-2030 годы».

3.2.Технологизация процесса обучения татарскому языку

Педагогическая технология - это содержательная техника реализации учебного процесса.

Для повышения качества знаний необходимо внедрение в учебный процесс эффективных педагогических технологий, так как именно они создают возможность проектирования педагогического процесса путем выделения в процессе обучения этапов, представленных в виде особой последовательности процедур и операций, выполнение которых соответствует поставленным целям и обеспечивает предполагаемые результаты.

По состоянию на 01.09.2020 библиотечный фонд образовательных организаций Тюлячинского муниципального района составляет 82769 экз. Фонд художественной литературы – 70 028 экз. Из них: на татарском языке – 30 052 экз., на русском языке – 39 976 экз.

Модернизация Российского образования внесла конструктивные изменения в систему дошкольного образования. В рамках реализации отраслевую стратегию

развития образования Республики Татарстан на 2017-2021 годы и на период до 2030 года

Учебно-методические комплексы включает в себя методические пособия «Туган телдә сөйләшәбез», «Изучаем русский язык», «Татарча сөйләшәбез», демонстрационно-раздаточные материалы, рабочие тетради, хрестоматии для организации воспитательного и образовательного процесса, мультимедийные ресурсы, мультипликационные фильмы, занимательное обучение татарскому языку «Раз – словечко, два – словечко» для детей старшего дошкольного и младшего школьного возраста. Поставленные пособия эффективно используется в дошкольных образовательных учреждениях во всех возрастных группах.

IV. Описание основных ожидаемых конечных результатов Программы, сроков реализации Программы

Программа разработана в соответствии с основными принципами государственной политики в области государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан, предполагающими развитие и гармоничное взаимодействие языков, соблюдение устойчивого баланса национально-языковых интересов представителей народов, проживающих в районе.

Цель Программы - создание условий для сохранения, изучения и развития татарского, русского и других языков в Республике Татарстан.

Достижение поставленной цели предполагает реализацию следующих задач:

- поддержка паритетного функционирования татарского и русского языков как государственных языков Республики Татарстан;
- развитие целостной системы изучения татарского и русского языков и обучения на татарском и русском языках в Тюлячинском муниципальном районе;
- сохранение и развитие языков представителей народов, проживающих в Тюлячинском муниципальном районе;
- мониторинг и анализ этноязыковой ситуации в Тюлячинском муниципальном районе и хода реализации Программы.

Мероприятия Программы охватывают все основные аспекты сохранения и развития языков в Республике Татарстан в соответствии с задачами Программы:

Задача 1. Поддержка паритетного функционирования русского и татарского языков как государственных языков Республики Татарстан. Мероприятия, реализуемые в рамках решения данной задачи, направлены на создание условий для функционирования татарского и русского языков как государственных языков Республики Татарстан.

Задача 2. Развитие целостной системы изучения татарского и русского языков и обучения на татарском и русском языках в Республике Татарстан.

Мероприятия, реализуемые в рамках решения данной задачи, направлены на:

- учебно-методическое обеспечение обучения татарскому и русскому языкам;
- использование анимационных и мультимедийных образовательных проектов;
- обеспечение развития татарского и русского языка в системе поликультурного образования;
- создание благоприятной языковой и культурной образовательной среды.

Задача 3. Сохранение и развитие языков народов, проживающих в Тюлячинском муниципальном районе Республики Татарстан.

Задача 4. Мониторинг и анализ этноязыковой ситуации в Тюлячинском муниципальном районе и хода реализации Программы.

Срок реализации Программы

Программа реализуется в 2021-2023 годах. Этапы реализации Программы не выделяются.

Индикаторы Программы

Индикаторы оценки конечных результатов, единицы измерения	Значения индикаторов							
	2015 Год (базовый)	2016 год	2017 год	2018 год	2019 год	2020 год	2021 год	2022 год
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Доля охвата обучением и воспитанием детей татарской национальности на родном татарском языке в дошкольных образовательных организациях, процентов	84	85	85	100	100	100	100	100
Доля охвата обучением детей татарской национальности на родном татарском языке в общеобразовательных организациях, процентов	69	70	70	100	100	100	100	100
Доля охвата обучением детей русской национальности на родном русском языке в общеобразовательных организациях, процентов	100	100	100	100	100	100	100	100
Доля совокупного фонда общедоступных библиотек	100	100	100	100	100	100	100	100
Количество публикаций в СМИ о языковой ситуации в Тюлячинском муниципальном районе и о ходе реализации Программы, о проведенных мероприятиях	6	7	8	9	10	10	15	20
Количество анализа эффективности выполнения Программы	1	1	1	1	1	1	1	1

V. Механизм реализации Программы

В ходе реализации мероприятий Программы ее разработчик - координатор (Исполнительный комитет Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан) обеспечивает взаимодействие основных исполнителей.

Отделы, участвующие в реализации Программы, ежегодно представляют информацию в Исполнительный комитет Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан о ее выполнении.

VI. Описание социально-экономической эффективности Программы

Эффективность Программы оценивается по степени выполнения мероприятий в установленные сроки. Для оценки эффективности Программы используются материалы текущей отчетности отделов Исполнительного комитета Тюлячинского муниципального района Республики Татарстан.

Основным результатом реализации Программы должно стать повышение уровня образования, этноязыковой компетенции, расширение сферы функционирования языков, повышение роли языковых компетенций, квалификации, профессионализма работников сферы образования, услуг и широких слоев населения, сохранение культурного и этноязыкового разнообразия, повышение толерантности и межнационального согласия.

Программа предусматривает рост количественных показателей, отражающих функционирование государственных и других языков Республики Татарстан в политической, экономической, социальной и этнокультурной сферах и в информационном пространстве, а также в системе образования района и татарского языка за пределами республики, сохранение и развитие языков представителей народов, проживающих в Тюлячинском муниципальном районе, повышение социального статуса и престижа государственных и других языков в Тюлячинском муниципальном районе.

Реализация предусмотренных Программой мероприятий будет способствовать приумножению духовного богатства; доступности для населения просветительских мероприятий, популяризирующих язык, литературу и культуру народов; повышению функциональности государственных языков Республики Татарстан.

Реализация мероприятий Программы позволит поддерживать и развивать образовательную и воспитательную деятельность образовательных организаций разного типа и уровня, повысит социальный статус педагога, позволит приблизить систему образования и сферу услуг к этноязыковым запросам населения, будет способствовать защите конституционных прав населения в изучении и развитии родных языков.

VII. Этапы реализации Программы

I. Подготовительный этап - 2020 год

Изучение нормативных документов. Создание Программы по реализации Закона Республики Татарстан по сохранению, изучению и развитию языков в образовательных учреждениях Тюлячинского муниципального РТ, в учреждениях культуры района.

II. Основной этап - 2021-2023 годы

Формирование культуры качественного использования информационных технологий. Повышение теоретического, методического, профессионального мастерства учителей. Изучение достижений передового педагогического опыта.

Совершенствование системы раннего выявления и поддержки способных и одарённых детей через индивидуальную работу, дифференцированное обучение, внеклассную работу.

Реализация данных задач на заседаниях муниципальных методических объединений, методических Советах, на муниципальных, республиканских, межрегиональных семинарах.

Расширение сети культурных учреждений, способствующих углубленному изучению родного языка.

Расширение функций татарского языка как государственного в работе органов местного самоуправления в Тюлячинском муниципальном районе, учреждений, связи, транспорта, учреждений здравоохранения, торговли, бытового обслуживания населения и т.д.

Осуществление мероприятий, способствующих развитию родных языков, в сферах издательского и библиотечного дела, печати и связи.

Подготовка квалифицированных кадров, владеющих государственными языками Республики Татарстан, для отраслей народного хозяйства, культуры и образования, средств массовой информации и т.д.

III. Завершающий этап - 2023 год

Создание образовательных программ по стандартам нового поколения, разработка, поиск современных методов преподавания, оригинального иллюстративного материала и наглядных пособий, включая аудиовизуальные средства. Подведение итогов и отчёт по Программе.

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН		**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ**
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ТЮЛЯЧИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА		**ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

« 09 » декабрь 2020 с. Тюлячи № 547

«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районында 2021-2023 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» буенча муниципаль Программаны раслау турында

«Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, «2014-2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 25 октябрендәге 794 номерлы карары, Министрлар Кабинетының 2020 елның 10 сентябрендәге 821 номерлы «2023-2030 елларга Татарстан Республикасында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» карары нигезендә, Татарстан Республикасы дәүләт телләренең һәм башка телләрнең саклау, өйрәнү, үстерү һәм кулланылышын арттыру өчен шартлар тудыру максатларында, Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районында 2021-2023 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» буенча муниципаль Программаны расларга, кушымта нигезендә (алга таба - Программа).

2. Теләче муниципаль районының җирле үзидарә органнарына, авыл җирлекләренең җирле үзидарә органнарына, предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларына, милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законын үтәү буенча кирәкле чаралар күрергә тәкъдим итәргә.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты Җитәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Д.С. Гыйниятуллинга йөкләргә.

Җитәкче И.Х. Хәмидуллин

Татарстан Республикасы
Теләче муниципаль районы
Башкарма комитетының
2020 елның 9 декабрендәге
547 номерлы карарына
кушымта

Программа паспорты

Программаның исеме	«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районында 2021-2023 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль Пограммасы (алга таба - Программа)
Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Район Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге» муниципаль казна учреждениесе
Программаның максаты	Татарстан Республикасында татар, рус һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
Программаның бурычлары	- Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең паритет функцияләренә ярдәм итү; - Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә белем бирүнең тулы бер системасын үстерү; - Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү; - республикадан читтә татар телен саклап калу һәм үстерү:төбәкләр белән хезмәттәшлек (Россия Федерациясе субъектлары); - Теләче муниципаль районында этнотелле ситуациягә мониторинг һәм анализ ясау һәм Программаны тормышка ашыру барышы
Программаны гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары	2021-2023 еллар
Еллар буенча бүленеп, финанслау күләме	Теләче муниципаль районы бюджеты хисабына программаны финанслауның гомуми күләме 15 000,0 сум тәшкил итә: 2021 елда - 5 000,0 сум; 2022 елда - 5 000,0 сум; 2023 елда - 5 000,0 сум
Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтиҗәләре (программа нәтиҗәләрен бәяләү индикаторлары)	2023 елга: - мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында татар милләте балаларын туган телдә тәрбияләү һәм укыту өлеше 85 процент дәрәҗәсендә сакланачак; - гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтендәге балаларны туган телдә укыту өлеше 100 процент дәрәҗәсендә сакланачак; - гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтендәге балаларны туган телдә укыту өлеше 100 процент дәрәҗәсендә сакланачак

I. Программаны тормышка ашыру сферасының Гомуми характеристикасы, Программа аларны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Әлеге Программа Россия Федерациясе конституциясе, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы, «Россия Федерациясе дәүләт теле турында» 2005 елның 1 июнендәге 53-ФЗ номерлы Федераль законнар, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленнән файдалану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлендәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе, Министрлар Кабинетының 2013 елның 25 октябрендәге 794 номерлы «2014-2022 елларга Татарстан Республикасында дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» карары, Министрлар Кабинетының 2020 елның 10 сентябрендәге 821 номерлы карары белән «2023-2030 елларга Татарстан Республикасында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» карары нигезендә эшләнелде.

II. Татарстан Республикасы дәүләт телләре

2.1.1. Татар теле

Программаның әлеге юнәлешенең төп максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- милли мәдәният нигезләре буларак татар телен өйрәнү һәм үстерү;
- тел традицияләренә сак караш формалаштыру;
- милли-мәдәни кыйммәт буларак телгә аңлы мөнәсәбәт тәрбияләү;
- укучыларда тел мәдәниятен күтәрү;
- татар телен өйрәнү өчен шартлар тудыру 100% укыту белән;
- яңа мәгълүмати технологияләр кертү, укыту;
- укытуның коммуникатив технологияләрен өйрәнү һәм куллану;
- белем бирү учреждениеләрен татар теле һәм әдәбиятын укыту өчен югары филологик белемле педагогик кадрлар белән тәэмин итү.

2.1.2. Рус теле

Программаның әлеге юнәлешенең төп максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- рус телен белү грамоталылыгын арттыру өчен шартлар тудыру;
- рус теле нормаларын белү дәрәҗәсен, тел грамоталылыгын һәм сөйләм мәдәниятен арттыру;
- югары филологик белемле рус теле һәм әдәбиятын укыту өчен педагогик кадрлар белән тәэмин итү.

2.2. Гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучы башка халыклар вәкилләренең телләрен үстерү.

Программаның төп максаты - мәктәптә белем алучыларның телләрен саклауны һәм үстерүне тәэмин итү.

Бу максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- милли-мәдәни эшчәнлек формалары эшләү өчен шартлар тудыру;
- башка милләтләрнең телләрен саклауга һәм үстерүгә ярдәм итү;
- укучыларда телләргә, башка халыкларның гореф-гадәтләренә карата толерантлык һәм ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү.

III. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

3.1. Норматив-хокукый тәэмин итү

3.1.1. Федераль законнар:

- Россия Федерациясе Конституциясе;
- «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрендәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы;
- Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте Стратегиясе;
- «Мәгариф турында» Россия Федерациясе Законы.

3.1.2. Региональ законнар:

- Татарстан Республикасы Конституциясе;
- «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы законы;
- Министрлар Кабинетының 2013 елның 25 октябрендәге 794 номерлы «2014-2022 елларга Татарстан Республикасында дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» карары;
- Министрлар Кабинетының 2020 елның 10 сентябрендәге 821 номерлы карары белән «2023-2030 елларга Татарстан Республикасында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасын раслау турында» карары.

3.2. Татар теленә өйрәтү процессын технологияләштерү

Педагогик технология - уку процессын тормышка ашыруның эчтәлекле техникасы.

Белем сыйфатын арттыру өчен уку процессына нәтиҗәле педагогик технологияләр кертү кирәк, чөнки нәкъ менә алар укыту процессында куелган максатларга туры килә торган процедураларны һәм операцияләрне аерым эзлеклелек рәвешендә тәкъдим ителгән этапларны бүлеп бирү юлы белән педагогик процессны проектлау мөмкинлеген тудыралар.

Теләче муниципаль районы мәгариф оешмаларының китапханә фонды 2020 елның 1 сентябрьгә 82769 данә тәшкил итә. Матур әдәбият фонды – 70 028 данә Аларның 30 052 – татар телендә, 39 976 – рус телендә.

Россия мәгарифен модернизацияләү мәктәпкәчә белем бирү системасына конструктив үзгәрешләр кертте. Татарстан Республикасы мәгарифен 2017-2021

елларга һәм 2030 елга кадәрге чорга үстерүнең тармак стратегиясен гамәлгә ашыру кысаларында

Укыту-методик комплекслар «Туган телдә сөйләшәбез», «Рус телен өйрәнәбез», «Татарча сөйләшәбез» методик ярдәмлекләрен, демонстрация-тарату материалларын, тәрбия һәм белем бирү процессын оештыру өчен хрестоматияләрен, мультимедиа ресурсларын, мультипликацион фильмнарны, мәктәпкәчә яшьтәге һәм кече яшьтәге балалар өчен «Раз - словечко, два - словечко» татар теленә кызыклы өйрәтү чараларын үз эченә ала. Куелган пособиеләр мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә барлык яшь төркемнәрендә нәтиҗәле кулланыла.

IV. Программаның көтелгән соңгы нәтиҗәләрен, программаны тормышка ашыру срокларын тасвирлау

Программа Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принципларына туры китереп эшләнгән, алар телләрнең гармонияле хезмәттәшлеген, районда яшәүче халыкларның милли-тел мәнфәгатьләренең тотрыклы балансын саклауны күз алдында тота.

Программаның максаты-Татарстан Республикасында татар, рус һәм башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны тормышка ашыруны күздә тота:

- Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең паритет кулланылышына ярдәм итү;
- Теләче муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә белем бирүнең бөтен системасын үстерү;
- Теләче муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү;
- Теләче муниципаль районында этнотел ситуациясенә һәм Программаны тормышка ашыруның барышына мониторинг һәм анализ.

Программа чаралары Программа бурычлары нигезендә Татарстан Республикасында телләрне саклау һәм үстерүнең барлык төп аспектларын үз эченә ала:

1 бурыч. Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең паритет кулланылышына ярдәм итү. Әлеге бурычны хәл итү кысаларында тормышка ашырыла торган чаралар Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең кулланылышы өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

2 бурыч. Татарстан Республикасында татар һәм рус телләрен өйрәнү һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бөтен системасын үстерү.

Әлеге мәсьәләне хәл итү кысаларында тормышка ашырыла торган чаралар түбәндәгеләргә юнәлдерелде:

- татар һәм рус телләренә укыту-методик тәэмин итү;
- анимацион һәм мультимедиа белем бирү проектларын куллану;
- мәдәни белем бирү системасында татар һәм рус телен үстерүне тәэмин итү;
- уңайлы тел һәм мәдәни белем бирү мохите булдыру.

3 бурыч. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районында яшәүче халыкларның телләрен саклау һәм үстерү.

4 бурыч. Теләче муниципаль районында этнотел ситуациясен һәм Программаны гамәлгә ашыру барышын анализлау һәм мониторинглау.

Программаны тормышка ашыру вакыты

Программа 2021-2023 елларда тормышка ашырыла. Программаны тормышка ашыру этаплары билгеләнми.

Программаның индикаторлары

Ахыргы нәтиҗәләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикаторлар күрсәткечләре							
	2015 Ел (төп)	2016 ел	2017 ел	2018 ел	2019 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында татар милләтендәге балаларны татар телендә укыту һәм тәрбияләүне колачлау өлеше. процентлар	84	85	85	100	100	100	100	100
Гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтендәге балаларны туган татар телендә укытуны колачлау өлеше, процентлар	69	70	70	100	100	100	100	100
Гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтендәге балаларны туган рус телендә укыту белән тәэмин итү өлеше, процентлар	100	100	100	100	100	100	100	100
Һәркем өчен мөмкин булган китапханәләрнең җыелма фонды өлеше	100	100	100	100	100	100	100	100
Теләче муниципаль районында тел хәле һәм Программаны тормышка ашыру барышы, үткәрелгән чаралар турында массакүләм мәгълүмат чараларында басылган язмалар саны	6	7	8	9	10	10	15	20
Программаны үтәү нәтиҗәлелеген анализлау	1	1	1	1	1	1	1	1

V. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын тормышка ашыру барышында аны эшләүче-координатор (Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты) төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә.

Программаны тормышка ашыруда катнашучы бүлекләр ел саен Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитетына аның үтәлеше турында мәгълүмат бирәләр.

VI. Программаның социаль-икътисадый нәтиҗәлелеген тасвирлау

Программаның нәтиҗәлелеге чаралар үтәлешенең билгеләнгән срокларда бәяләнә. Программаның нәтиҗәлелеген бәяләү өчен Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты бүлекләренең агымдагы хисап материаллары кулланыла.

Программаны тормышка ашыруның төп нәтиҗәсе-белем дәрәҗәсен, этнотел компетенциясен арттыру, телләрнең эшчәнлеге сферасын киңәйтү, тел компетенцияләренең, квалификацияләренең ролен, мәгариф, хезмәт күрсәтү өлкәсе хезмәткәрләренең һөнәри осталыгын арттыру, мәдәни һәм этнотел төрлелеген саклау, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру.

Программа сәяси, икътисадый, социаль һәм этномәдәни өлкәләрдә һәм мәгълүмат киңлекләрендә, шулай ук район һәм татар теле мәгариф системасында Татарстан Республикасының дәүләт һәм башка телләре эшчәнлеген чагылдыра торган сан күрсәткечләрен арттыруны, Теләче муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренең телләрен саклауны һәм үстерүне, дәүләт һәм башка телләрнең социаль статусын һәм абруен күтәрүне күздә тота.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру рухи байлыкны, халык өчен тел, әдәбият һәм халыклар мәдәниятен популярлаштыручы агарту чараларыннан файдалану мөмкинлеген, Татарстан Республикасы дәүләт телләренең функциональлеген арттыруга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын тормышка ашыру төрле типтагы һәм дәрәҗәдәге белем бирү оешмаларының белем һәм тәрбия бирү эшчәнлеген үстерергә, педагогның социаль статусын күтәрергә, мәгариф системасын һәм хезмәт күрсәтү өлкәсен халыкның этнотелле ихтыяҗларына якынайтырга, халыкның туган телләрен өйрәнүдә һәм үстерүдә конституцион хокукларын якларга ярдәм итәчәк.

VII. Программаны тормышка ашыру этаплары

I. Әзерлек этабы - 2020 ел

Норматив документларны өйрәнү. Теләче муниципаль районы мәгариф учреждениеләрендә, район мәдәният учреждениеләрендә телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру буенча Программа булдыру.

II. Төп этап - 2021-2023 еллар

Мәгълүмати технологияләрне сыйфатлы куллану культурасын формалаштыру. Укытучыларның теоретик, методик, һөнәри осталыгын күтәрү. Алдынгы педагогик тәҗрибәне өйрәнү.

Индивидуаль эш, дифференциацияләнгән укыту, класстан тыш эш аша сәләтле һәм талантлы балаларны алдан ачыклау һәм аларга ярдәм итү системасын камилләштерү.

Әлеге бурычларны муниципаль методик берләшмәләр утырышларында, методик Советларда, муниципаль, республика, төбәкара семинарларда гамәлгә ашыру.

Туган телне тирәнтен өйрәнүгә ярдәм итүче мәдәни учреждениеләр челтәрен киңәйтү.

Теләче муниципаль районында җирле үзидарә органнары, элемтә, транспорт, сәламәтлек саклау, сәүдә, халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләре эшендә дәүләт теле буларак татар теленең кулланылышын киңәйтү һ.б.

Туган телләрне үстерүгә ярдәм итә торган чараларны нәшрият һәм китапханә эше, матбугат һәм элемтә өлкәләрендә гамәлгә ашыру.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен белүче квалификацияле кадрлар әзерләү, халык хуҗалыгы, мәдәният һәм мәгариф, массакүләм мәгълүмат чаралары һ.б.

III. Йомгаклау этабы - 2023 ел

Яңа буын стандартлары буенча белем бирү программаларын булдыру, заманча укыту методларын, оригиналь иллюстратив материал һәм күрсәтмә әсбапларны, шул исәптән аудиовизуаль чараларны эшләү, әзләү. Программа буенча йомгак ясау һәм хисап.